

Ermeni gyzy

Category: Goşgular, Kitapcy, Sözler, Türkmen dili, Yatlamalar
написано kitapcy | 22 января, 2025

Ermeni gyzy ERMENI GYZY

- «**Şol gyz halas etdi ölümden meni!**»
(romandan parça)

Türkmenistanyň halk ýazyjysy Çary Aşyrowyň "Üç döwür" atly 426

sahypalyk awtobiografiki romanynda üç döwrüň, ýagny, rewolýusiýadan ozalky döwür – özuniň çagalyk döwri, sowet döwri hem-de Garaşszlyk döwri – buýsançly zamanamyz hakynda gürrüň berilýär.

Kitapcy edebi çeper we taryh saýtynyň okyjylaryna şol romandan ussat ýazyjynyň ykbalynda uruş ýyllary uly täsir galdyran ermeni gyzy bilen bagly waka hakynda söhbet açýan çugdamja parçany hödürlemegi makul bildik.

* * *

Bir adam kiçijik ýagşylyk etse-de oña "Sag bol!" aýtmaly. Ermeni gyzy, meni ölümdeñ halas etdi!.. Uruş gidip durka rota komandiriniň ermeni gyzyny gözlemäge wagty bolýarmy? Şahyrçylygam öz başyna bir kesel bolmaga çemeli, adam her hili ýagdaýa düşende-de, goşgy goşman durup bilenok. Şol elhenç uruşsa men "Ermeni gyzy" diýen goşgyny ýazypdyryn. Ýeke olam däl, başga-da birtopar goşgy ýazan ekenim.

Men öz öýümde agyr keselli ýatyrkam, Aman Kekilow meniň depderçämden alyp, birnäçe goşgyny çapa beripdir. Şol goşgularыň içinden "Ermeni gyzy" diýen goşgymy Weselkow rusça geçirip çap etdiripdir. Soň ol goşgyny ýene moskwaly bir şahyr rusça geçirip çap etdiripdir.

Aradan köp wagt geçdi, men Ninany tapyp bilemok. Ol goşgy türkmen dilinde-de, rus dilinde-de çykdy. Dünýäde Nina atly kän, adresi bolmansoň, tapyp bilemok. Bir gün ermeni ýazyjylarynyň gurultaýyna Türkmenistan ýazyjylary tarapyndan meni wekil edip iberdiler. "Indi şol Ninany taparyn!.." diýip, ýolboýy pikir edip gitdim.

Ermeni ýazyjylarynyň gurultaýy gowy geçdi. Eýleki respublikalaryň arasy bilen menem Türkmenistanyň ýazyjylarynyň tarapyndan gurultaýy gutladym...

Gurultaý guitarandan soň, Ýerewanda bir giň zalda "dostluk agşamy" geçirildi. Uly teatryň zaly aýal-erkek märekeleden doly. Konsertden öñ goşgy okamaga bize söz berip başladylar. Biz ermeni dilini bilemzok. Orsam, özbegem öz dilinde goşgy okaýar. Ol okalýan goşgularыň terjimesem ýok. Goşgy okamaga

maňa söz berdiler. Wah, men pahyr artistem däl, munuň ýaly köp halkyň öñünde goşgy okap ýörenem däl. Sahnadan seredýän weli, zalyň içi epeý-epeý adamdan doly. Hemmesiniňem gözü mende. Mikrofonyň öñünde durup:

- Nina atly bir ermeni gyzyny on baş ýyl bări gözläp ýörün!..
- diýip gygyrdym.

Zalda oturan adamlar: "Bu sagmyka, gürrüni däliniň gürrüni ýaly?.." diýýän deý, aňkaryp, maňa seredýärler.

Men frontda ýaralanyşy, seňseleşimi, bir zenan maşgalanyň meni ölümden halas edişini gürrüň berdim-de, şol goşgyny okadym:

• Ermeni gyzy

Nirde sen, eý, Nina, ermeni gyzy,
Gezsem taparmykam bütin Soýuzy!

Ol gün ýel ösýärdi tozdyryp gary,
Top oky ýagýardy, ýanýardy däri.

Agaçlar burjulap, suwlar doňupdy,
Beýnim sarsyp, ýüzüme gan eňipdi.
Gulak eşidýärdi, göz görmezärdi,
Iki elim ganly gary sermezärdi.

Kellämi galdyryp bir ýakymly el,
Zenzele içinde bir zat diýdi ol.

Mähriban ene dek edýärdi emi,
Çawýardy ýüzüme ýakymly demi...

Ýadymda däl aýdan sözlerniň bary,
Şulary ýat tutdym şol gunden bäri:
"Adym Nina "-diýdi, -özüm ermeni,
Şol gyz halas etdi ölümden meni.

Nirde sen, eý Nina, ermeni gyzy,
Gezsem taparmykam bütin Soýuzy?! .

Men goşgyny okap guitaranymdan soñ, goşga düşünmeselerem el çarpan boldular. Şol wagt bir ermeni şahyr ylgap zala çykyp, ol goşgyny ermeni dilinde gygyryp okamaga başlady. Märeke dymdy. Goşgy okalyp guitarandan weli, soñ bir el çarpmak başlandy...

Şol wagt bir adam geldi, redaksiýanyň işgäri bolmaga çemeli. "Ninany gözlemäge, ýetişsem ertirki gazete bildiriş ýazjak" diýip, çykyp gitdi. Menem konserte gelmän, gaýtmakçy bolanymda, ýazyjy dostum:

– Ertir siziň ýanyňza barýaryn. Ýerewany gezdirerin! – diýdi.
Ol günüň ertesi ýazyjy dostum myhmanhana geldi. Nirä gezmäge gitmelidigini maslahat edip otyrkak, gapy kakylsy. Bir aýal adam gapydan geldi. Salamlaşykdan soñ, ol aýal:

– Hany, oturalyň, meniň siz bilen gürrüňim bar – diýdi.
Biz stoluň başında oturdyk.
– Hany, aýdyň, siz haýsy frontda söweşdiňiz, haýsy ýerde ýaralandyňz?

Men ol aýala Üçünji Belorus frontunda bolanymy, diwiziýanyň, polkuň nomerini aýtdym.

– Gündogar Prussiýanyň Allanyşdeýin, Hahanyşdeýin... şäherlerini alanymyzdan soñ ýaralanyp ýkyldym... – diýip, ýadyma düşen ýerleri aýtdym.

– Gaty dogry, biz siziň Ninaňzy tapyp, onuň haýsy ýerde, haýsy sanbatda wraçlyk eden ýerlerini soradyj. Ikiňiziň uruşda bolan ýerleriňiz dogry gelýär. Men siziň Ninaňzy daşarda goýup geldim, häzir çagyraýyn! – diýip, ol aýal daş çykdy.

– Ol aýal güýçli žurnalist, gowy ýazyjy! – diýip, meniň dostum ony öwdi.

Ýazyjy aýal Nina bilen bir fotožurnalistem alyp geldi. Biz Nina bilen gadyrly görüşdik, men oňa sagbollar aýtdym. Soň ol aýal Nina ikimizden köp zatlar sorady. Elbetde, bir zatlar ýazjakdyr-da... Fotožurnalist Nina ikimizi terslin-oňlyn oturdyp, köp surat aldy...

Ermeni gazetlerinde Nina ikimiziň suratlarymyz çykdy, halklaryň dostlugu hakdaky makalalar çap edildi. Ýazyjy dostlarym üç günläp meni gezdirip, Ýerewany görkezdi. Bakuwda-da ýazyjy dostlarym bilen bir gün gezdim.

Men Ýerewanda, Bakuwda gezip ýörkäm Türkmenistanyň ähli gazetlerinde Ninan ikimiziň suratlaryny çykarypdyrlar. Men ol döwürde ähli gazetleri öye alýardym. Ol gazetlerde Nina ikimiziň suratlarymyzy görüp, meniň aýalym "Geläýseň bolýar!..." – diýip dergazap bolup oturan eken... "Är-aýalyň urşy, ýaz gününiň ýagşy" diýenleri, hernä, derrew düşünişdik.

Ýatlamalar